



EHEAROME2020

---

# Римське Комюніке

---

19 ЛИСТОПАДА 2020 Р.



EUROPEAN  
Higher Education Area



bologna  
process



ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT  
2018-2020



Edited within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:

<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>



**Co-funded by  
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.





Ми, Міністри, відповідальні за вищу освіту, зустрічаючись он-лайн у Римі 19 листопада 2020 р., відзначаємо досягнення 21 року, що минув з часу підписання Болонської декларації. Ми підтверджуємо наше зобов'язання розвивати більш інклюзивний, інноваційний, взаємопов'язаний та стійкий Європейський простір вищої освіти (ЄПВО).

Ми дякуємо Італію за ключову роль у підготовці та проведенні нашої конференції, взявши до уваги виклики пандемії COVID-19.

ЄПВО – це унікальна співпраця, що базується на довірі, де органи державної влади й стейкхолдери вищої освіти працюють разом над визначенням і досягненням спільних цілей. Завдяки різноманітності наших культур, мов і середовищ, а також нашого спільного зобов'язання щодо якості, прозорості та мобільності, наші системи вищої освіти пропонують неперевершені можливості для навчання, викладання, досліджень та інновацій.

Перед нашими суспільствами стоять безпрецедентні виклики, пов'язані з поширенням COVID-19 та його наслідків у світовому масштабі. Пандемія показала, наскільки ми взаємозалежні та якими вразливими можемо бути. Вона довела, що ми всі є частиною світового співтовариства, де імперативом є людська солідарність. Ми щиро вдячні та визнаємо зусилля спільноти вищої освіти у протидії цим викликам та запевнюємо нашу налаштованість надавати інклюзивну якість вищої освіти на виконання повного спектру завдань у часи кризи.

Ми переконані, що заклади вищої освіти мають надавати допомогу нашим суспільствам у відповідь на численні загрози глобальному миру, демократичним цінностям, свободі інформації, здоров'ю та добробуту, на рівні з тими що спричинені пандемією. Ми будемо продовжувати та розвивати наші інвестиції в освіту, забезпечувати університети належними ресурсами для вирішення сучасних криз, післякризового розвитку та загальні трансформації в зелені, сталі та стійкі економіки і суспільства.

Ми вірні боротьбі із соціальною нерівністю, що й досі обмежує досягнення повною мірою інклюзивного ЄПВО. Цифровізація (діджиталізація) дозволила більшості наших систем надалі функціонувати під час пандемії COVID-19, хоча посилене використання цифрових засобів і виявило низку обмежень. Вища освіта, з її досвідом транснаціональної і міжнародної співпраці та досліджень, повинна відігравати провідну роль у знаходженні рішень та консультуванні щодо вирішення та подолання таких обмежень. Ми з рішучістю й оптимізмом очікуємо 2030 рік, з упевненістю, що ми досягнемо успіхів у заохоченні ефективнішої співпраці та тіснішого діалогу між нашими країнами, нашими системами вищої освіти та інституціями й з більш широкою спільнотою вищої освіти.

Ми раді вітати Сан-Марино як нового члена ЄПВО. Сан-Марино отримуватиме підтримку для запровадження зобов'язань відповідно до узгодженої дорожньої карти.

## Наше бачення (візія)

Ми бачимо ЄПВО як простір, де студенти, працівники та випускники можуть вільно пересуватися, вчитися, викладати й проводити дослідження. **ЄПВО нашого бачення (візії) буде повною мірою поважати засадничі цінності вищої освіти та демократії і верховенства права.** Він буде заохочувати критичне мислення, обмін знаннями та розширять можливості, що пропонуються розвитком технологій для навчання й викладання на основі досліджень. Він забезпечить, що наші освітні системи пропонують усім, хто навчається, рівні можливості у відповідності до їхнього потенціалу й прагнень. Ми визнаємо, що для досягнення цього буде потрібно запровадити політики та вжити заходи у наших національних системах, деякі з яких виходять за межі вищої освіти й потягнуть за собою узгодження з ширшими національними економічними, фінансовими та соціальними стратегіями.

Для досягнення нашого бачення (візії), ми зобов'язуємось до 2030р., будуючи інклюзивний, інноваційний та взаємопов'язаний ЄПВО на підтримку стійкої, згуртованої та мирної Європи:

- **Інклюзивний**, оскільки кожен, хто навчається, матиме рівноправний доступ до вищої освіти й отримає повну підтримку у завершенні свого навчання й підготовки.
- **Інноваційний**, оскільки він запровадить нові й краще узгоджені методи й практики навчання, викладання та оцінювання, тісно поєднані з дослідженнями.
- **Взаємопов'язаний**, оскільки наші спільні рамки й інструменти продовжать сприяти та активізувати міжнародну співпрацю та реформування, обмін знаннями та мобільність працівників і студентів.

Заклади вищої освіти мають потенціал для досягнення значних змін – покращення знань, навичок і компетентностей студентів і суспільства заради стійкості, захисту довкілля та вирішення інших важливих завдань. Вони повинні готувати всіх хто навчається до активного, критичного та відповідального громадянства і запропонувати можливості навчання впродовж життя задля підтримки їх ролі в суспільстві.

Вища освіта стане ключовим фактором у **досягненні Цілей стійкого розвитку (ЦСР) ООН до 2030 р.** Ми зобов'язуємось підтримувати наші заклади вищої освіти у забезпеченні їх освітнього, дослідницького та інноваційного потенціалу для досягнення цих засадничих глобальних цілей та збільшені ресурсів для спроможності внеску систем вищої освіти, щоб досягти **ЦСР**. Рух до кліматичної нейтральності є важливим для всіх нас, а ті хто навчаються, повинні бути підготовленими до нової «зеленої» роботи та діяльності. Їм повинні запропонувати можливості підготовки, перепідготовки задля навчання впродовж життя, зробивши їх здатними створювати та використовувати нові технології та підходи.

**Якісна освіта** залишатиметься стандартом ЄПВО. Стійку культуру **академічної та наукової доброчесності**, яка блокує всі форми академічного шахрайства, перекручення наукової істини, підтримуватимуть усі заклади вищої освіти й всі органи державної влади.

## Засадничі цінності

Ми знову підтверджуємо своє зобов'язання сприяти й захищати засадничі **академічні цінності в усьому ЄПВО** шляхом інтенсивного політичного діалогу й співпраці як незамінної основи для якісного навчання, викладання і досліджень, а також демократичних суспільств. Ми зобов'язуємося дотримуватися інституційної автономії, академічної свободи та доброчесності, участі студентів і працівників у врядуванні вищої освіти, а також публічної відповідальності як за вищу освіту, так і самої вищої освіти.

Ми просимо ВФУГ (Групу супроводу Болонського процесу) розробити **рамку** для посилення засадничих цінностей ЄПВО, яка буде сприяти саморефлексії, конструктивному діалогу та колегіальному навчанню національних органів влади, закладів вищої освіти та організацій і водночас дозволить оцінити ступінь дотримання та впровадження їх у наших системах. Ми приймаємо **визначення академічної свободи** як свободи академічних працівників і студентів займатися дослідженнями, викладанням, навчанням і комунікацією в суспільстві без остраху репресій (**Додаток I**).

Ми знову підтверджуємо своє зобов'язання плекати етику, прозорість і доброчесність як у освіті та дослідженнях, так і за допомоги освіти й досліджень, і зазначаємо, що Платформа Ради Європи з питань етики, прозорості та доброчесності в освіті (ETINED) дає можливість для всіх членів, консультативних членів та партнерів ЄПВО співпрацювати заради досягнення цієї мети.

## Побудова майбутнього

### Інклюзивний ЄПВО

**Соціально інклюзивна вища освіта** залишиться в центрі ЄПВО і вимагатиме надання можливостей для неупередженого включення осіб із усіх суспільних груп. Особи, які навчаються, маючи різноманітне соціально-економічне та культурне походження, культурну, професійну підготовку й освіту, повинні мати можливість та інструменти для активного пошуку й використання найбільш корисних для себе освітніх можливостей у будь-який період свого життя.

Ми зобов'язуємося посилювати соціальну інклюзію та покращувати якісну освіту, у повній мірі використовуючи нові можливості, надані цифровізацією (діджиталізацією). В той час, як наші суспільства максимально покладаються на інноваційні технології, включаючи штучний інтелект, ми повинні забезпечити дотримання високих етичних стандартів та прав людини і розвитку інклюзії. Водночас, ми визнаємо, що цифровізація не пропонує рішень, що 'підходять усім', і просимо ВФУГ запропонувати шляхи, якими б всі, хто навчається, могли скористатися для отримання переваг від новітніх технологій.

Ми приймаємо "**Принципи та рекомендації для зміцнення соціального виміру вищої освіти у ЄПВО**" (**Додаток II**), Ми приймаємо «Принципи та рекомендації для зміцнення соціального виміру вищої освіти у ЄПВО» (Додаток 2), які базуються на основі розширеного визначення соціального виміру та зобов'язуємося запровадити їх у наші системи. Ми будемо брати участь у широкому політичному діалозі з питань повного запровадження принципів і рекомендацій на національному рівні. Ми будемо підтримувати наші заклади вищої освіти в інтеграції цих принципів до інституційної культури цих закладів і ключових місій вищої освіти: навчання та викладання, дослідження та інновації, поширення знань і просвітницька робота, інституційне врядування та управління. У 2024 р. ми прозвітуємо про впроваджені кроки та відповідні моніторингові заходи для забезпечення подальших дій, заснованих на доказовій базі.

Ми визнаємо важливість захисту прав студентів на основі законодавства; ми зобов'язуємося інституціалізувати і підтримувати заходи та структури національних систем, зокрема, студентських омбудсменів чи схожі рішення, що вже існують в багатьох країнах ЄПВО. Ми зобов'язуємося підтримувати впровадження таких підходів в наших країнах та системах вищої освіти та заохочувати їх співпрацю з Європейською мережею омбудсменів у сфері вищої освіти (ENOHE)

## Інноваційний ЄПВО

Ми підтримуємо наші заклади вищої освіти у пошуку рішень у відповідь на **виклики суспільства. Соціальні, гуманітарні та креативні науки і мистецтво**, повинні виконувати важливу роль, поглиблюючи наші життя та надаючи розуміння як діяти у світі, що змінюється. Наші заклади вищої освіти повинні об'єднуватись зі своїми спільнотами задля взаємовигідної та соціально відповідальної спільної діяльності.

Відповідь на виклики і розвиток можливостей, що принесе нове десятиріччя, вимагатиме **швидшого оновлення знань, навичок і компетентностей**. Закладам вищої освіти буде потрібно й надалі розширювати навчальну пропозицію та впроваджувати інноваційні змісти та моделі навчання у відповідь на зростаючі потреби у інноваціях та критичному мисленні, емоційному інтелекті, лідерстві, командній роботі.

**Гнучкість та відкритість траєкторій навчання**, які є частиною первісного натхнення для Болонського процесу, є важливими аспектами **студентоцентрованого навчання** і користуються все більшим попитом у наших суспільствах. На додаток до програм, що ведуть до отримання ступеню, багато закладів вищої освіти пропонують чи планують впроваджувати **менші складові/компоненти навчання**, які будуть потрібні тим хто навчаються, щоб розвивати або оновлювати культурні, професійні та трансверсальні/загальні компетентності на різних етапах свого життя. Ми просимо BFUC дослідити, як і в якій мірі ці **менші, гнучкі складові/компоненти, включаючи ті, що ведуть до мікрокваліфікацій**, які можуть бути визначені, розроблені, запроваджені та визнаними нашими закладами, використовуючи інструменти ЄПВО.

Ми приймаємо "**Рекомендації для національної/урядової підтримки/дії для покращення навчання і викладання у вищій освіті в ЄПВО**" (**Додаток III**) Ми приймаємо «Рекомендації для національної/урядової підтримки/дії для покращення навчання і викладання у вищій освіті в ЄПВО» (Додаток 3), зобов'язуємось слідувати їм, підтримувати заклади вищої освіти у постійному розвитку студентоцентрованого навчання й викладання. Рекомендації включають посилену підтримку для всіх, хто навчається, а також для викладацького і невикладацького персоналу. Академічні працівники, включаючи молодший академічний персонал, потребують можливостей щодо стабільного працевлаштування та кар'єрного розвитку, паритету поваги до викладання і досліджень, привабливих умов роботи, доступу до сучасного підвищення кваліфікації та визнання їх досягнень. У всіх цих відношеннях ми сприятимемо діалогу і співпраці щодо навчання й викладання в наших національних системах і на рівні ЄПВО.

Ми зобов'язуємося підтримувати наші заклади вищої освіти у використанні цифрових технологій для навчання, викладання й оцінювання, а також для академічної комунікації та досліджень, та інвестувати **у розвиток цифрових навичок і компетентностей для всіх**. Ми зобов'язуємося підтримувати розвиток матеріалів з відкритої науки та освіти, для обміну знаннями та ресурсами з відкритою ліцензією, що можна легко поширювати серед стейкхолдерів вищої освіти, які можуть адаптувати їх і використовувати для власних потреб.

## Взаємопов'язаний ЄПВО

**Співпраця та мобільність** поєднують наші системи та плекають розвиток міжкультурних і лінгвістичних компетентностей, ширшого знання та розуміння нашого світу. Створюючи прямі контакти та синергію між нашими різноманітними культурами і системами вищої освіти, мобільність працівників і студентів сприяє досконалості та актуальності вищої освіти у ЄПВО, роблячи її привабливою та конкурентною у глобальному масштабі. Ми визнаємо важливість і переваги фізичної мобільності для студентів, аспірантів і працівників. Незважаючи на поточні складнощі, пов'язані з пандемією COVID-19, ми знову підтверджуємо нашу ціль, що принаймні 20 % випускників у ЄПВО повинні пройти навчання або професійну підготовку за кордоном, і надалі зобов'язуємося створювати можливості для всіх, хто навчається, набути міжнародних і міжкультурних компетентностей шляхом інтернаціоналізації освітніх програм та взяти участь в інноваційних міжнародних середовищах у своїх закладах, отримати досвід певної форми мобільності, використовуючи фізичний, покращений цифровими засобами (віртуальний) або змішаний формати.

Цифрові рішення допоможуть забезпечити безпечний, ефективний та прозорий обмін даними. Необхідні спільні цифрові підходи до кращого визнання, забезпечення якості та мобільності. Ми просимо BFUG створити карту існуючих рішень та віднайти нові рішення для посилення інтероперабельності цифрових систем та обміну даними студентів і закладів за умов повної поваги до вимог конфіденційності й безпеки, беручи до уваги досвід ініціативи Європейського студентського квитка та інші ініціативи.

Глибша співпраця між закладами вищої освіти допоможе досягнути вищезазначені цілі шляхом спільного інноваційного викладання та досліджень. Ми намагатимемося зруйнувати перешкоди до співпраці на національних рівнях і надати можливість усім закладам у ЄПВО скористатися нею. Альянси, сформовані в рамках Ініціативи європейських університетів, являють собою один із важливих шляхів тестування більш глибокої та повномасштабної співпраці, а також виявлення перешкод до транснаціональної співпраці між закладами вищої освіти в майбутньому.



## Імплементация

Ми приймаємо до уваги результати, описані у **Звіті із запровадження Болонського процесу** щодо прогресу, досягнутого протягом останніх двох десятиліть. Досягнення вражають. Проте ще більше роботи необхідно виконати задля забезпечення ЄПВО потужним фундаментом, здатним підтримувати взаємопов'язану, інноваційну та інклюзивну вищу освіту на наступне десятиріччя.

Ми покладаємось на постійну підтримку Програми Еразмус та інших програм мобільності та співпраці для виконання зобов'язань.

На Паризькій міністерській конференції 2018 року ми домовилися присвятити особливі зусилля завершенню виконання трьох «Ключових зобов'язань» для функціонування ЄПВО: Рамки кваліфікацій та ЄКТС, Лісабонська конвенція про визнання та Додаток до диплома, а також забезпечення якості відповідно до Стандартів і рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).

Ми знову підтверджуємо зобов'язання щодо повної імплементации цих заходів. Ми просимо BFUG продовжувати застосування **методу колегіальної підтримки «рівний-рівному»**, щоб цього досягнути. Ми беремо на себе обов'язок постійної підтримки та участі наших країн у цих зусиллях.

Ми зобов'язуємося завершити та розвивати далі **національні рамки кваліфікацій**, сумісні з **Всеосяжною Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (QF-EHEA)** та просимо BFUG продовжити оновлення критеріїв самосертифікації і включити до них потужний елемент колегіального оцінювання національних звітів. Ми надаємо мандат **Мережі кореспондентів Рамки кваліфікацій** продовжувати свою роботу в наступному робочому періоді, сприяючи подальшому розвитку QF-EHEA та самосертифікації національних рамок кваліфікацій відповідно до неї.

Ми посилимо наші зусилля, щоб впроваджувати **принципи Лісабонської конвенції Ради Європи/ ЮНЕСКО** про визнання, включаючи кваліфікації і періоди навчання поза межами ЄПВО, використовуючи загальні критерії оцінювання та звіти, у співпраці з Комітетом з питань Лісабонської конвенції про визнання і мережами ENIC і NARIC.

Ми зобов'язуємося **автоматично визнавати академічні кваліфікації та періоди навчання тих систем ЄПВО**, щоб студенти, працівники і випускники могли вільно навчатися, навчати та проводити дослідження. Ми будемо вносити необхідні законодавчі зміни щоб гарантувати автоматичне визнання на рівні систем і кваліфікацій у країнах ЄПВО, де забезпечення якості впроваджується у відповідності до ESG та на основі національної рамки кваліфікацій. Ми заохочуємо застосування узгоджених та безпечних систем цифрової сертифікації та комунікації, в тому числі блокчейн та подальший розвиток Бази даних результатів зовнішнього забезпечення якості (DEQAR), для полегшення автоматичного визнання.

Ми зобов'язуємося переглянути своє власне законодавство, нормативні вимоги та практики для забезпечення чесного визнання кваліфікацій, які мають біженці, переміщені особи та особи в ситуаціях, подібних до біженців, навіть за неможливості надання ними повної документації, відповідно до статті VII Лісабонської конвенції. Ми вітаємо запровадження **Європейського паспорту кваліфікацій для біженців** і будемо підтримувати подальше розширення його використання у наших системах.

Ми визнаємо прогрес, досягнутий у **розвитку систем забезпечення якості** у відповідності до ESG, і ми зобов'язуємося усунути перешкоди, що ще залишаються, включаючи пов'язані з транскордонним функціонуванням агенцій, зареєстрованих EQAR, і застосуванням Європейського підходу до забезпечення якості спільних програм. Ми зобов'язуємося забезпечити, щоб наші заходи для зовнішнього забезпечення якості охоплювали крос-кордонну вищу освіту за тими ж стандартами, що й за місцевими правилами. З огляду на необхідність підвищення гнучкості і відкритості траєкторій навчання, менших складових/компонентів навчання та поглиблення синергії між закладами вищої освіти, ми заохочуємо застосування **ESG орієнтованих на покращення якості, для підтримки інноваційних підходів до забезпечення якості**.

Ми зобов'язуємося розвивати співпрацю з *Європейським дослідницьким простором*. Ми закликаємо ВФУГ і надалі працювати з Комітетом у справах Європейського дослідницького простору та інновацій (ERAC) заради сприяння досягненню кращої синергії та узгодження політики у сферах освіти та досліджень й інновацій. Головна увага приділятиметься розвитку навчання на основі досліджень, гарантування академічної та дослідницької свободи, задля внеску до досягнень Національних Цілей Стійкого Розвитку.

Ми ставимо за мету побудову тісніше взаємопов'язаної спільноти вищої освіти, що плекає інклюзивність, комунікацію, співпрацю та солідарність, основоположні для **релевантності та досконалості майбутнього ЄПВО**. Щоб досягнути цього, ми зобов'язуємося інформувати наші національні сектори вищої освіти та залучати до процесів ЄПВО, а також тісно співпрацювати з асоціаціями студентів та університетів над розробленням й імплементацією національних реформ. Ми визнаємо важливість проведення широких консультацій для визначення пріоритетів майбутнього ЄПВО та звертаємося до ВФУГ з проханням організувати такі заходи ЄПВО як **транснаціональні семінари, практикуми та слухання**, призначені для більш широкої спільноти вищої освіти (студентів, академічних працівників і зовнішніх стейкхолдерів) для обговорення поточних і майбутніх цілей і пошуку спільних шляхів їх досягнення.

## ЄПВО у глобальному контексті

Пандемія COVID-19 зробила неможливим проведення Глобального політичного форуму у запланованому форматі, ми раді що Конференція включала проведення глобальних сесій. Ми підтверджуємо зобов'язання продовжувати міжнародний діалог щодо цінностей вищої освіти, стратегій та реформ, приділяючи увагу досвіду ЄПВО та інших світових просторів, і звертаємось до ВФУГ з проханням продовжувати розвивати і посилювати Глобальний діалог у найближчий період.

Ми вітаємо прийняття **ЮНЕСКО Глобальної конвенції з визнання кваліфікацій щодо вищої освіти і зобов'язуємося швидко її ратифікувати** заради сприяння чесному визнанню кваліфікацій і періодів навчання з-поза меж ЄПВО, використовуючи критерії оцінювання і звіти, що відповідають принципам Лісабонської конвенції про визнання.

Ми вітаємо, що нещодавно оновлена **Велика Хартія Університетів** включає глобальні цінності різноманітності, інклюзивності та соціальної і суспільної відповідальності.

## Висновки

Ми закликаємо ВФУГ звернутись до дій та пріоритетів, визначених на наступне десятиріччя, із загальною метою створення Європейський простір вищої освіти, що виконує наше бачення (візію) та досягає наших цілей до 2030 р. Для нашої конференції в 2024 р. ми наділяємо повноваженнями ВФУГ підготовки звіту впровадження та оцінювання процесу виконання взятих зобов'язань.

Ми із вдячністю приймаємо пропозицію Албанії приймати наступну Міністерську конференцію ЄПВО та Глобальний політичний форум в 2024 р.

## Додатки

- **Додатки I** Заява щодо академічної свободи.
- **Додатки II** Принципи та рекомендації щодо зміцнення соціального виміру вищої освіти у ЄПВО.
- **Додатки III** Рекомендації для національних органів влади щодо розвитку навчання та викладання у вищій освіті в ЄПВО.



Co-funded by  
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.



